

Norsk studentorganisasjon

Holbergs gate 1 / 0166

Oslo

T: 22 04 49 70

E: nso@student.no

W: www.student.no

Politisk dokument

Gratisprinsippet

Revidert av LS5
31.5.2015

Politisk dokument om gratisprinsippet

Dette politiske dokumentet utdyper NSOs politikk på gratisprinsippet i høyere utdanning og er et supplement til Prinsippprogrammet og de politiske plattformene.

Med brukerbetaling mener NSO en innføring eller videreføring av:

- Skolepenger
- Avgifter og gebyrer for kopier, internett, obligatoriske turer, og så videre.
- Tvunget kjøp av pensum
- Spesialiserte studieavgifter, det vil si avgifter for spesielle grupper og spesielle studier

NSO mener at:

Prinsippet om lik rett til utdanning skal være grunnsteinen i norsk høyere utdanningspolitikk.

Høyere utdanning skal være statens overordnede ansvar, og staten skal sikre et samfunn som ikke preges av sosiale og økonomiske klasseskiller. En innføring av skolepenger vil tilgjengeliggjøre utdanning for eliten, ikke for massen. Det er ikke et mål i seg selv at alle skal ta høyere utdanning, men muligheten skal være lik for alle, uavhengig av den enkeltes sosiale bakgrunn. Utdanning er et sterkt virkemiddel for å sikre sosial mobilitet, og en innføring av skolepenger vil svekke prinsippet om like muligheter.

NSO mener at:

Høyere utdanning ikke er en vare.

Høyere utdanning har stor nytteverdi for samfunnet. Utdanning skal derfor sidestilles med sosiale tiltak som nytter staten, og ikke med markedsvarer man kan kjøpe og selge. Høyere utdanning er essensielt for utviklingen av samfunnet, og det gagnar staten og samfunnet vel så mye som individet at vi har en høyt utdannet befolkning. Det vil skade academia dersom studenter blir omdefinert fra aktive deltakere i det akademiske fellesskapet til konsumenter. Høyere utdanning i Norge er statens ansvar, spesielt når det kommer til finansiering.

NSO mener at:

En innføring av skolepenger ikke vil høyne utdanningskvaliteten.

Utdanningskvalitet skapes av sterke fagkretser, god utdanningspolitikk og engasjerte akademikere. Utdanningskvalitet skapes ikke av betalingsdyktige studenter. Dersom institusjoner mottar penger fra studenter, er det ingen garanti for at det statlige tilskuddet vil opprettholdes. Institusjonene kan derfor ende opp med å ikke få flere midler enn de hadde i utgangspunktet. Brukerbetaling vil føre til at institusjoner i større grad privatiseres. At staten mister det overordnede ansvaret for utdanningssektoren er ikke ønskelig.

NSO mener at:

En innføring av skolepenger vil true de mindre fagområdene.

Det er viktig at utdanningstilbudet gjenspeiler samfunnets behov. Det er også viktig at utdanning gir rom for personlig nytte, interesse og dannelse. En innføring av skolepenger kan føre til at mindre og mer nisjepregede utdanninger vil falle bort, fordi utdanninger som

er avhengige av egen inntekt må være bærekraftige. Dette vil kunne ramme små, spesialiserte fag innenfor de fleste studieretninger, men spesielt viktige identitetsskapende fag som kunst-, kultur- og språkfag, samt viktige kunnskapsområder innenfor både realfag og samfunnsvitenskapelige fag.

NSO mener at:

En innføring av skolepenger vil være til hinder for utdanningsmobilitet.

Bolognaprosessen er tuftet på tanken om et åpent Europa, med fri flyt av kunnskap. En innføring av skolepenger vil i stor grad styre hvilke studenter som har mulighet til å komme til Norge for å studere. Mange ikke-vestlige studenter vil miste muligheten til å studere i Norge, og utdanning i Norge vil være mer for en internasjonal elite. Utdanningsinstitusjonene vil kunne orientere seg mer mot de studentene som genererer profitt, heller enn å strebe etter å tiltrekke seg de beste studentene.

NSOs løsningsforslag:

Generell brukerbetaling i Norge

- Alle obligatoriske læremidler utover pensum må dekkes/gjøres tilgjengelig av institusjonen eller ved at studentene får et stipend som dekker kostnaden.
- Alle studierelaterte utgifter må minimeres, enten ved å fjerne omkostningene eller ved å øke studiestøtten tilsvarende.
- Alle studenter skal ha reell lærefrihet, og kjøp av kompendier, læremidler og lignende skal være frivillig.

Digitale læremidler

- Institusjonen kan ta utgangspunkt i at studenter selv skaffer tilgang til personlig datamaskin. For studenter som ikke på egen hånd kan skaffe tilgang til slikt utstyr, skal institusjonen låne ut dette der læringssituasjonen krever det.
- Læringsverktøy og programvare knyttet til faglig bruk av PC skal tilbys kostnadsfritt fra institusjonen. Om læremidler som institusjonen forventer at studenten har tilgang til blir ødelagt og forhindrer studenten å følge gitte frister, står institusjonen ansvarlig for å tilrettelegge for dette.

Skolepenger for norske studenter i utlandet

- Ved utvekslingsavtaler må institusjonene lage avtaler som gjør at norske studenter ikke må betale skolepenger ved vertsinstitusjonen.
- Studenter skal ikke betale skolepenger ved joint degrees dersom deler av graden tas ved en norsk institusjon.
- Det må gis skolepengestøtte gjennom Lånekassen slik at studenter kan ta hele eller deler av sin utdanning ved utenlandske institusjoner som krever skolepenger, både på bachelor- og masternivå.

Skolepenger for internasjonale studenter i Norge

- Det må settes i gang tiltak for å effektivisere søknadsbehandlingen. Et alternativ er et nasjonalt opptakskontor for internasjonale studenter, som også kan bidra til å samle spisskompetanse om verifisering av dokumenter. Et slikt kontor må fullfinansieres over statsbudsjettet.

Politisk dokument om gratisprinsippet (revidert 31. 5.2015)

- Hvis man mottar masseproduserte søknader fra enkelte land, og det er mistanke om at disse kommer fra agenter, må dette møtes med informasjonskampanjer om søknadsprosesser i de landene der agentene opererer. Slike kampanjer må finansieres av myndighetene.
- Internasjonale studenter skal ikke betalt skolepenger ved offentlige utdanningsinstitusjoner i Norge.